

notitie

Van Agendacommissie
Onderwerp Reacties op concept-Agenda en vervolg
Datum 4 februari 2020
Bijlagen - Nota van Beantwoording reacties concept-MRA Agenda

In de periode 25 oktober - 27 december 2019 zijn de MRA-deelnemers uitgenodigd hun wensen en opvattingen op de concept-agenda schriftelijk over te brengen aan de Agendacommissie. In totaal zijn 23 reacties van MRA-deelnemers ontvangen en nog eens 6 reacties van externe partijen. We zijn verheugd dat alle reacties in hoofdlijnen positief zijn over de concept-agenda. De strekking van de reacties varieert verder van het benoemen van de eigen prioriteiten tot gewenste wijzigingen en wenken voor de uitvoering van de agenda. Ook hebben verschillende deelnemers opmerkingen gemaakt die verband houden met de governance-evaluatie. In deze memo behandelen we op hoofdlijnen de strekking van de reacties en zetten we uiteen op welke wijze met de reacties is omgegaan. In de bijlage zijn de afzonderlijke reacties samengevat en voorzien van beantwoording.

1. Procedure, governance-evaluatie

In diverse reacties worden opmerkingen gemaakt die verband houden met de governance-evaluatie en de relatie tussen de MRA Agenda 2.0 en de evaluatie. De relatie tussen de twee trajecten is evident. De bevindingen van de evaluatiecommissie raken op meerdere punten de inhoud van de samenwerking. Momenteel worden de aanbevelingen van de commissie uitgewerkt. 26 februari wordt de voortgang daarvan besproken in een extra bijeenkomst van de Regiegroep. Naar verwachting zal niet eerder dan in de Regiegroep van het najaar 2020 over de definitieve uitkomst van de uitwerkingsopdrachten besloten worden. Mocht dit leiden tot wijzigingen van het convenant, dan zal dit ook nog enige tijd in beslag nemen.

De MRA Agenda 2.0 loopt niet vooruit op de uitkomst van de governance-discussie en is zo opgesteld dat deze uitgevoerd kan worden met de huidige governance-structuur zoals uiteengezet in het Convenant Versterking samenwerking Metropoolregio Amsterdam. Net als de eerste MRA agenda wordt de MRA Agenda 2.0 in principe na twee jaar geactualiseerd. Dat is begin 2022, dus zomer 2021 zal daar een start mee worden gemaakt. Mocht de uitkomst van de uitwerking van de aanbevelingen leiden tot omvangrijke wijzigingen, die ook aanleiding geven tot het herzien van de MRA Agenda, dan kan dit worden opgepakt bij de actualisatie. Als daar behoefte aan is, kan de actualisatie eerder opgestart worden.

2. Procedure, korte reactietermijn

Enkele¹ deelnemers hebben te kennen gegeven de reactietermijn voor wensen en opvattingen op de concept-agenda te kort te vinden. De officiële termijn volgens het convenant (artikel 7.2) is acht weken, waar

¹ In deze notitie gebruiken we in het kader van leesbaarheid enkele/veel in plaats van het uitschrijven van de deelnemers. In de bijlage zijn de reacties van de deelnemers terug te vinden.

met de geboden negen weken termijn aan is voldaan. Wel viel de laatste week van de termijn in het kerst-reces. Een aantal reacties is pas na 27 december officieel ontvangen. Om tegemoet te komen aan de signalen, zijn alle reacties ontvangen tot 17 januari meegenomen.

3. Samenwerking en lokale autonomie, gedeeld belang en tegengestelde belangen; ambitieniveau en leidende principes

Veel deelnemers geven aan voorstander te zijn van het *coalition of the willing*-principe en veel deelnemers benadrukken de lokale autonomie en de rol van raden en staten. Tegelijkertijd benadrukken veel deelnemers het belang van de samenwerking. Ook geven deelnemers in sommige reacties blijk van terughoudendheid ten aanzien van benoemde ambities, waarbij soms wordt aangegeven dat er nog geen sprake is van consensus ten aanzien van een ambitie dus dat die niet als zodanig opgenomen kon worden. Fundamenteel wordt het bij enkele reacties op de benoemde leidende principes. Een deelregio is expliciet geen voorstander van het principe 'evenwichtige metropool', terwijl enkele andere deelnemers juist aangeven dit een van de belangrijkste punten van de nieuwe agenda te vinden waarbij ze liever nog meer urgentie in de verwoording terugzien.

Hierin komt het spanningsveld tot uiting dat inherent is aan regionale samenwerking en verantwoording via de lokale volksvertegenwoordigende organen. Er zijn gezamenlijke belangen, maar ook (mogelijk) tegenstrijdige belangen. Je kan een regionale samenwerkingsagenda maken, waarmee alle discussie uit de weg gegaan wordt. De vraag is dan wat er dan over blijft. In enkele reacties wordt mooi verwoord hoe we hier als MRA mee om kunnen gaan, waarbij de voorgestelde agenda een goede basis biedt.

De ambities van de MRA gaan niet alleen over ruimteclaims en geld, maar ook over waarden. Die worden geformuleerd met het streven *een internationale topregio met hoge leefkwaliteit te zijn en blijven* en met de twee leidende principes *toekomstbestendige metropool* en *evenwichtige metropool*. Juist over de invulling en vertaling van deze waarden naar de lokale en regionale praktijk bestaan verschillende (politieke) inzichten. Gemeenten zullen hier speelruimte willen behouden. Waar tegengestelde belangen zijn, moeten we in gesprek gaan en daarvoor de MRA benutten als platform. In dat gesprek zal oog moeten zijn voor elkaars positie en ruimte voor verschillende belangen. Er zal niet alleen gekeken moeten worden naar de grote steden, maar ook naar de middelgrote steden en kleinere kernen. Met bestuurlijk lef en samenspel zullen we moeten komen met gedragen oplossingen voor onze opgaven. Soms kan er sprake zijn van enkele deelnemers die op een bepaald onderwerp het initiatief nemen, waarbij andere niet meedoen of later aansluiten. Dit zal dan wel uitkomst zijn van een gezamenlijk gesprek.

De strekking van de bovenstaande alinea is opgenomen in de definitieve agenda (onder 'Ambitieuze samenwerking, hoofdstuk 1). Daarnaast is extra aandacht besteed aan de rol van raden en staten en democratische legitimiteit door in hetzelfde hoofdstuk onder 'Democratische legitimiteit' toe te voegen dat bestuurders kaders meekrijgen van en verantwoording afleggen aan raden en Staten en dat de uitwerking van MRA-afspraken naar gemeentelijk en provinciaal beleid een eigen verantwoordelijkheid is en dat raden en Staten daarbij altijd hun eigen afweging maken.

4. Strategisch/programmatische versus actiegerichte agenda

In enkele reacties wordt aandacht gevraagd voor een compacte, actiegerichte agenda met concrete resultaten. Verschillende deelnemers geven aan graag te werken met een meerjarenplanning en stoplichten-rapportage opdat tijdig bijgestuurd kan worden als dat nodig is.

De eerste agenda (2016-2020) was nadrukkelijk bedoeld als actieagenda. Het was in feite een optelsom van door de deelnemers aangedragen acties en wensen. De uitgebreide actielijst die dit opleverde, maakte het lastig om op hoofdlijnen te sturen. Voor de nieuwe periode is daarom gekozen voor een meer strategische agenda, dat wil zeggen: opgebouwd vanuit de inhoud, verder vooruitkijkend, meer op hoofdlijnen en met sterkere programmatische samenhang en synergie. De MRA Agenda 2.0 is opgezet als strategische agenda met vier bestuurlijke opdrachten uitgewerkt naar ambities, uitvoeringslijnen en beoogd effect. De uitvoeringslijnen worden jaarlijks uitgewerkt in een werkplan en begroting. In de definitieve tekst van de agenda is nu expliciet benoemd dat daarbij een doorkijk gegeven wordt naar opvolgende jaren en dat ook gewerkt wordt met een (stoplichten)rapportage.

5. Structuur van de agenda

Samenhang opdracht 2 en 3

Gemeente Amsterdam stelt voor om opdracht 2 en 3 samen te voegen om samenhang tussen verstedelijking en mobiliteitsstrategie aan te brengen en de integrale opgave te benadrukken. Enkele andere deelnemers benadrukken dat het goed is dat dit twee aparte opdrachten zijn, maar dat er wel goed gezorgd moet worden voor verbinding tussen de opdrachten. De Agendacommissie is van mening dat het samenvoegen van de opdrachten 2 en 3 niet de oplossing zal zijn voor het geconstateerde ongemak (het naast elkaar bestaan van de mobiliteitsstrategie en verstedelijkingstrategie), maar dat de oplossing gezocht moet worden in de governance. Voorgesteld wordt om voor de uitwerking van de governance mee te geven dat gezorgd moet worden voor expliciete inzet en denkkracht om de integraliteit en samenhang tussen de thematische trajecten te waarborgen. In de tussentijd is het bewaken van de samenhang een belangrijke taak van de Agendacommissie en ambtelijk van DO MRA² (beide met afvaardiging vanuit de verschillende platforms).

Toevoegen nieuwe bestuurlijke opdracht Leefkwaliteit?

Gemeente Amsterdam benadrukt het belang van het behouden en versterken van de hoge leefkwaliteit en pleit voor het toevoegen van een aparte bestuurlijke opdracht 'Leefkwaliteit' met de uitvoeringslijnen Landschap, Klimaatadaptatie, Gezondheid, Voorzieningenniveau. Gemeente Wormerland onderschrijft dit en wil als dit geen aparte opdracht wordt, meer aandacht voor leefkwaliteit als onderdeel voor integrale afweging. De Agendacommissie vindt het belangrijk dat Leefkwaliteit integraal onderdeel is van opdracht 2 en heeft besloten geen nieuwe bestuurlijke opdracht toe te voegen, maar (het versterken van) de hoge leefkwaliteit in de agenda wel extra aandacht te geven. Onder meer door aan te geven dat in de uitwerking van de werkplannen van de uitvoeringslijnen ook duidelijk moet worden gemaakt op welke manier wordt bijgedragen aan de overkoepelende ambitie van de MRA Agenda (werken aan een internationale topregio met hoge leefkwaliteit door te investeren in een toekomstbestendige en evenwichtige metropool). Daarnaast zal met de monitoring van de uitvoering van de agenda de ontwikkeling van de MRA geduid worden op de 4 aspecten van de ambitie: economie (internationale topregio), leefkwaliteit, toekomstbestendigheid en evenwichtige ontwikkeling.

² Directeurenoverleg MRA

6. De verstedelijkingsstrategie en de visie op de regio

Enkele deelnemers zien de verstedelijkingsstrategie als het overkoepelde verhaal voor de MRA en dat deze boven de opdrachten 1, 2 en 3 zou moeten staan. In opdracht 0 staat de ambitie en uitvoeringslijn dat er een *samenbindende visie op de regio en de samenwerking* wordt opgesteld. Voor dit traject is conform het besluit van de MRA Regiegroep van 18 oktober 2019, als een van de uitwerkingsopgaven van de evaluatie, een opdracht uitgezet.

Naast de visie uit opdracht 0 hebben de opdrachten 1, 2 en 3 als ambitie en uitvoeringslijn dat een thematisch ingestoken strategie (vanuit economie, ruimte, mobiliteit) wordt opgesteld en dat de uitvoering daarvan wordt gemonitord. Idee achter de afzonderlijke thematische strategieën voor economie en mobiliteit is dat een verstedelijkingsstrategie (ruimtelijke invalshoek) niet alle aspecten bestrijkt als het gaat om economie en mobiliteit. Denk aan inzet op onderwijs-arbeidsmarkt of aan programma's voor slimme stadslogistiek. Integraliteit en samenhang tussen deze sectorale invalshoeken is onderdeel van de opdracht van alle uitvoeringslijnen. Met opdracht 0 zal daar ook op gestuurd moeten worden.

7. Aandacht voor ov-knooppunten

Provincie Noord-Holland en gemeente Almere stellen voor een uitvoeringslijn voor het lopende programma ov-knooppunten toe te voegen bij opdracht 2. Deelregio Gooi en Vechtstreek wil meer aandacht voor ov-knooppunten eventueel in de vorm van een aparte uitvoeringslijn. De Agendacommissie is van mening dat ontwikkeling rondom ov-knooppunten een belangrijk inhoudelijk thema is – niet alleen bij verstedelijkingsstrategie, maar ook bij mobiliteit en economie – en dat het thema ov-knooppunten eerder een rode draad is die terugkomt in diverse uitvoeringslijnen dan dat het een aparte uitvoeringslijn zou moeten zijn. De tekst van de agenda is her en der aangescherpt door ov-knooppuntontwikkeling op enkele plekken scherper in de tekst terug te laten komen en inzet op ov-knooppunten expliciet bij de uitvoeringslijnen verstedelijkingsstrategie, landschap en fiets te benoemen teneinde daar in de uitvoering ook op gestuurd kan worden.

8. Compleetheid versus gerichtheid

In diverse reacties klinkt de oproep om de teksten meer aan te scherpen of om meer details aan de teksten toe te voegen. Ook worden soms aanvullende thema's genoemd, zoals wonen en zorg, zwerfafval, (kringloop)landbouw, verkeersveiligheid, onderhoud fietsinfrastructuur of het uitspreken tegen biomassa. Bijzondere aandacht wordt gevraagd voor Schiphol, waarbij aangegeven wordt dat er nadrukkelijk ook aandacht moet zijn voor aspecten als leefbaarheid, veiligheid en milieu. Tegelijkertijd klinkt ook de oproep tot een beknoptere agenda.

Doorgevoerde aanpassingen in de tekst van de agenda, waarvoor meerdere keren in reacties aandacht is gevraagd:

- Meer aandacht voor de relatie met de omliggende regio's
- Op meerdere plekken aandacht voor kleinere gemeenten terug laten komen
- Landschap sterker terug laten komen
- Urgentie klimaatadaptatie sterker terug laten komen
- Aandacht voor mkb onder opdracht 1
- Urgentie mobiliteitsopgave steviger benadrukken
- Ook de nadelige effecten van Schiphol in de tekst van de definitieve agenda benoemen en een expliciete verwijzing naar de BRS toevoegen

- Opgave transitie naar kringlooplandbouw expliciet benoemen
- Het lopende project MRA-elektrisch opnemen bij opdracht 3

Voor het al dan niet doorvoeren van andere gewenste wijzigingen zijn de volgende principes gehanteerd:

- Wijziging leidt tot betere/heldere formulering
- Wijziging neemt geen voorschot op de uitkomst van politieke discussie (bijvoorbeeld biomassa)
- Wijziging neemt geen voorschot op de uitkomst van verdere uitwerking van de governance-evaluatie (bijvoorbeeld samenwerking met de Vervoerregio)
- Wijziging betreft geen nieuw aanvullend thema

De Agendacommissie wil hierbij benadrukken dat voor onderwerpen die niet direct met de MRA Agenda 2020-2024 worden benoemd, de MRA-samenwerking altijd benut kan worden als netwerk om kennisuitwisseling te initiëren.

9. Rijk-regio-trajecten

Meerdere deelnemers vragen aandacht voor de Rijk-regio-trajecten en meer specifiek de samenhang tussen die trajecten. Daarbij stelt een deelnemer voor dat er een Rijk-regio-agenda moet komen. De Agendacommissie is van mening dat de samenhang tussen de Rijk-regio-trajecten primair in de uitvoering georganiseerd moet worden. De samenhang tussen *alle* MRA-activiteiten wordt bewaakt onder opdracht 0, specifieke aandacht voor Rijk-regio-trajecten is er onder uitvoeringslijn 2 van deze opdracht (Samenwerking Rijk en EU). De Agendacommissie en ambtelijk DO MRA hebben een belangrijke rol (beide met afvaardiging vanuit de verschillende platforms) in het bewaken van de samenhang. Voor de uitwerking van de governance-aanbevelingen geeft de Agendacommissie mee dat gezorgd moet worden voor expliciete inzet en denkkracht om de integraliteit en samenhang tussen de Rijk-regio-trajecten te waarborgen.

10. Vervolg

Implementeren nieuwe werkwijze

Met het opleveren van de definitieve MRA Agenda 2020-2024 is strategischer en gericht opereren van de MRA-samenwerking nog niet geregeld. De werkwijze met jaarlijkse werkplannen, meerjarenplanning en de monitoring met stoplichtenrapportages en 'State of the Region'-rapportages moet nog verder ontwikkeld worden. In diverse reacties zijn daar suggesties voor gedaan. De Agendacommissie heeft opdracht gegeven voor het organiseren van de uitvoering van de MRA Agenda 2020-2024 door een nieuwe werkwijze te ontwikkelen met aangescherpte werkplannen, meerjarenplanning en monitoring met (stoplichten)rapportage en 'State of the Region'-rapportage.

Bestuurlijk trekkerschap

Daarnaast komt met een nieuwe agenda en met het werken met uitvoeringslijnen in plaats van met 59 acties ook de vraag hoe het bestuurlijk trekkerschap is georganiseerd. De Agendacommissie vraagt aan de platforms om na lancering van de MRA Agenda op 17 april het bestuurlijk trekkerschap van de uitvoeringslijnen te (her)bevestigen. Waarbij voor bestuurlijk trekkerschap de volgende principes van toepassing zijn: een bestuurlijk trekker is aanwezig bij platform-overleg en stelt ambtelijke capaciteit ter beschikking voor de uitvoering.

Verspreiding reacties

Conform het convenant (artikel 7.2) moeten de reacties op de concept-agenda verstuurd worden aan de Regiegroep en de platforms. De Agendacommissie zal hier zorg voor dragen. Aangezien de reacties ook heel veel inhoudelijke input voor diverse MRA-activiteiten en voor de uitwerking van de evaluatie geven, wordt het bijgaande overzicht (de *Nota van Beantwoording reacties concept-MRA Agenda*) ook verspreid onder de programmamanagers en personen betrokken bij de uitwerking van de evaluatie.